

اولویت‌بندی عوامل زمینه‌ای مؤثر بر تأمین امنیت مسابقات لیگ برتر فوتبال ایران با رویکرد تحلیل

محمد رضا رضایی نیارکی، نورمحمد رضایی^۲

تاریخ دریافت: ۹۸/۱۱/۰۲

تاریخ پذیرش: ۹۹/۰۳/۲۹

از صفحه ۸۳ تا ۱۰۲

پژوهش‌نامه نظم و امنیت انتظامی، سال سیزدهم، شماره سوم (پیاپی پنجاه و یکم)، پاییز ۱۳۹۹

چکیده

مقدمه: در رقابت‌های مختلف ورزشی همواره تأمین امنیت تماشاگران به‌عنوان یکی از اساسی‌ترین دغدغه‌های مسئولین برگزاری رقابت‌ها بوده است؛ بنابراین هدف این مطالعه، اولویت‌بندی عوامل زمینه‌ای مؤثر بر تأمین امنیت مسابقات لیگ برتر فوتبال ایران با رویکرد تحلیل سلسله‌مراتبی است.

روش: این پژوهش به شیوه ترکیبی انجام شد. جامعه آماری این پژوهش را صاحب‌نظران (اساتید مدیریت ورزشی و کارشناس‌های نیروهای حفظ امنیت مسابقات) تشکیل می‌دادند که به صورت هدفمند انتخاب شدند. ابزار مورد استفاده، مصاحبه نیمه‌ساختاریافته بود که مصاحبه‌ها تا مرحله اشباع نظری (۱۷ مورد مصاحبه) انجام و بر اساس مدل پارادایمی نظریه داده‌بنیاد تحلیل شدند. علاوه بر این، در بخش کمی پژوهش، از صاحب‌نظران مورد مطالعه تقاضا شد تا نسبت به اهمیت مقوله‌ها و مقایسه آنها به صورت دو به دو بر اساس طیف ۱ تا ۹ امتیازی اقدام تا اولویت‌بندی عوامل صورت پذیرد.

یافته‌ها: یافته‌های پژوهش نشان داد شرایط علی، شرایط زمینه‌ای/ محیطی، شرایط مداخله‌گر و راهبردها، چهار عامل اصلی مؤثر بر امنیت مسابقات لیگ برتر فوتبال ایران است. در این بین، برای عامل زمینه‌ای ۴ عامل فرعی به‌نام‌های استفاده از ابزارهای نوین نظارتی، توجه به زیرساخت‌ها، کنکاش محیط و حفاظت از مواد خطرناک شناسایی شد. همچنین، یافته‌های بخش کمی نشان داد که توجه به زیرساخت‌ها بالاترین ارزش و حفاظت از مواد خطرناک کمترین ارزش را دارند.

نتیجه‌گیری: نتیجه پژوهش نشان داد که اهمیت عوامل در تأمین امنیت مسابقات لیگ برتر فوتبال ایران به یک اندازه نیست، به‌طوری که مؤلفه زیرساخت‌ها و ابزارهای نوین نظارتی از امتیاز بالاتری نسبت به سایر عوامل زمینه‌ای برخوردار هستند؛ بنابراین لازم است به این عوامل در تأمین امنیت مسابقات توجه و تمرکز بیشتری شود.

کلیدواژه‌ها: امنیت، ورزش، لیگ برتر، تحلیل سلسله‌مراتبی.

۱- عضو هیات علمی پژوهشگاه علوم انتظامی و مطالعات اجتماعی ناجا، تهران، ایران. (نویسنده مسئول): mrrezaee20@gmail.com

۲- استادیار گروه علوم تربیتی، دانشگاه فرهنگیان، تهران، ایران.

مقدمه

وجود حوادث و مسائل مختلف در مسابقات ورزشی، اهمیت امنیت برگزاری آن‌ها را دو چندان کرده است (بویل، ۲۰۱۲^۱: ۷)؛ تا جایی که مسئولان برگزاری مسابقات المپیک یونان در سال ۲۰۰۴ مشاورانی را از ایالات متحده و انگلستان برای کمک به افزایش امنیت این مسابقات به خدمت گرفتند و این مسئله آن‌قدر مهم بود که فی‌مابین گروه مشاورین امنیتی مسابقات المپیک و مشاوران این کشورها قراردادهای میلیونی بسته شد (تاسوکا، ۲۰۰۶^۲؛ سامتس، ۲۰۰۷^۳: ۴۵)؛ چرا که امنیت مسابقات ورزشی به نوعی تداعی‌کننده امنیت سطح جامعه خواهد بود (رایت، ۲۰۱۴^۴: ۲۵). یکی از مسائل مهمی که در ورزش پس از حمله ۱۱ سپتامبر سال ۲۰۰۱ در ایالات متحده، مورد توجه همگان قرار گرفت و ترس از آن، زمینه‌ساز نگرانی‌های زیادی در برگزاری رویدادهای ورزشی آتی شد، امنیت مسابقات ورزشی بود (گوردن، سزکانسکی و دئمه‌دو، ۲۰۱۶^۵؛ لهوتسکی، جکسون و کنت، ۲۰۰۶^۶: ۱۰). این حمله تروریستی تأثیر بسزایی در تعیین بودجه مالی کمیته بین‌المللی المپیک جهت ایمنی و امنیت رویدادهای بزرگ ورزشی داشت. به‌عنوان مثال، هزینه امنیتی از المپیک بارسلونا (۶۶ میلیون دلار) تا المپیک لندن (۲/۲ میلیارد دلار) افزایش یافت (هال و همکاران، ۲۰۱۲: ۲). بررسی‌ها نشان می‌دهد این افزایش هزینه، همچنان با وجود حملات تروریستی مستمر در سراسر دنیا و مشکلات مدیریت جمعیتی از این دست، کماکان پایدار خواهد بود (هال و همکاران، ۲۰۱۲: ۳)؛ چرا که تأمین امنیت کامل رویدادهای ورزشی کاری مشکل، پیچیده و در عین حال، وقت‌گیر است و بدون شک با عدم پیش‌بینی‌های صحیح و منطقی نمی‌توان آن را به نحو احسن انجام داد (لوچنکو، ۱۹۷۷^۷: ۱۵)؛ از طرفی، کارشناسان این حوزه معتقدند تمامی رویدادهای ورزشی بزرگ پتانسیل مشکلات امنیتی را با خود دارند (لیپتون، ۲۰۰۵^۸). در نتیجه، این وضعیت مدیران رویدادهای ورزشی را ملزم کرده است

- 1- Boyle
- 2- Tsoukala
- 3- Samatas
- 4- Wright
- 5-Gordon, Czekanski&DeMeo
- 6-Lhotsky, Jackson & Kent
- 7-Lucenko
- 8- Lipton

که با اضافه کردن منابع مختلف از جمله نیروی پلیس، ارتش و راه‌حل‌های فنی و گردآوری آخرین دانش و روش‌های ارتباطی هزینه‌های خود را کاهش دهند (هال و همکاران، ۲۰۱۲: ۲).

با بررسی که هال در سال ۲۰۱۰ با عنوان «مدیریت اثربخش امنیت در اماکن ورزشی دانشگاه‌های ایالات متحده» انجام داد، مشخص کرد که دستوالعمل‌های استاندارد زیادی برای تأمین امنیت اماکن ورزشی لازم است. بر این اساس، هال بین عامل‌های مؤثر بر امنیت در اماکن مربوطه تفکیک قائل شد و آن چیزی است که در کارهای بعدی او و مطالعات دیگران مشاهده می‌شود. او این عوامل را در یازده بخش عمده که برخی از آن‌ها عبارت بودند از: کنترل محیط اطراف،^۱ کنترل دستیابی،^۲ کنترل مجوزها،^۳ سیستم‌های حفاظت فیزیکی^۴ و پرسنل امنیتی^۵ دسته‌بندی کرد. در همین راستا، ابراهیم و همکاران^۶ (۲۰۱۵)، با مطالعه عوامل تعیین کننده امنیت در محل برگزاری مسابقات ورزشی گزارش کردند که در دسترس بودن ابزارهای امنیتی تأثیر زیادی در بهبود امنیت محل برگزاری مسابقات ورزشی ندارد. به علاوه، در دسترس بودن پرسنل امنیتی و رفتار تماشاگران تأثیر منفی بر امنیت ندارد. همچنین، این پژوهش اشاره به این داشت که در دسترس بودن و نصب ابزارهای امنیتی کاربردی و راهبردی اطراف ورزشگاه و وجود پرسنل امنیتی در نزدیکی محل‌های مذکور، میزان امنیت مسابقات ورزشی را افزایش می‌دهد. این در حالی بود که همتی‌نژاد و همکاران (۱۳۹۴)، در پژوهشی با عنوان «عوامل مؤثر بر امنیت ورزشگاه» کشف کردند که زیرساخت‌ها بر تأمین امنیت مکان‌های نام برده مؤثر هستند. در ادامه، اما این بار در سال ۱۳۹۵ با اولویت‌بندی عوامل مؤثر بر امنیت ورزشگاه‌های فوتبال ایران با استفاده از روش تحلیل سلسله‌مراتبی گزارش کردند که چهار عامل زیرساختار، حفاظت فیزیکی ورزشگاه، برنامه‌ریزی و مدیریت مسابقه و نیز پرسنل و کارکنان مهم‌ترین عامل‌های مؤثر بر امنیت ورزشگاه‌ها هستند.

- 1-Perimeter Control
- 2- Access Control
- 3-Credentialing
- 4-Physical Protection Systems
- 5-Security Personnel
- 6 Ibrahimet al

مرور مطالعات انجام شده نشان می‌دهد در تبیین امنیت رویدادهای ورزشی عوامل مختلفی سهیم هستند، اما چون ساختار رویدادهای ورزشی، ظرفیت، نوع رویداد و میزان در دسترس بودن منابع در مطالعات بررسی شده متفاوت بود، نمی‌توان برای تبیین و تأمین امنیت مسابقات ورزشی دیگر از برآیند تحقیق آن‌ها بدون در نظر گرفتن عوامل محیطی، علی و مداخله‌ای استفاده کرد. آنچه که در این تحقیق مدنظر است عوامل محیطی است. عوامل نام برده یک سری خصوصیات ویژه است که به پدیده‌ای دلالت می‌کند (استراوس و کوربین، ۲۰۰۸) و به زعم رضایی (۱۳۹۶)، در مسئله امنیت مسابقات ورزشی کاملاً تعیین‌کننده و شامل زیرساخت، کنکاش محیط، استفاده از ابزارهای نوین نظارتی و حفاظت از مواد خطرناک می‌باشد. مسئله دیگر این است که تاکنون مطالعات انجام شده به اولویت‌بندی این عوامل در قالب عوامل محیطی اقدام نکرده‌اند و چون اجرای موفق راهبرد مدیران رویدادهای ورزشی منوط به شناخت عامل‌های اثرگذار بر امنیت رویدادها و ارزش هر کدام از این عامل‌ها به تفکیک خواهد بود، لازم است در مطالعه‌ای منسجم که این عوامل را کنار هم بررسی می‌کند، این مهم تحقق پیدا کند. با این حال، تمرکز بر امنیت رویدادها و اماکن ورزشی و رابطه آن با مسائلی همچون زیرساخت، کنکاش محیط، استفاده از ابزارهای نوین نظارتی و حفاظت از مواد خطرناک می‌تواند اطلاعات کاربردی گسترده فراهم کند. در همین راستا، به نظر می‌رسد منابع علمی نسبتاً محدودی در ارتباط با امنیت اماکن و رویدادهای ورزشی وجود دارد و مطالعه حاضر از جمله اولین منابع علمی نگاشته شده در زمینه امنیت رویدادهای ورزشی است؛ لذا مسئله اصلی پژوهش اولویت‌بندی عوامل زمینه‌ای مؤثر بر تأمین امنیت مسابقات لیگ برتر فوتبال ایران می‌باشد.

پیشینه و مبانی نظری پژوهش

مبانی نظری پژوهش

جستجوی «امنیت» به مفهوم کلی، آزادی و رهائی از ترس و خطر و احساس ایمنی از هرگونه تهدید، یکی از نیازهای اولیه و اساسی انسان‌ها از آغاز زندگی اجتماعی بوده است. ایده «امنیت انسانی» که در آن آحاد جامعه بشری، حریم خویش را از هرگونه

تعرض و تهدیدی، آزاد، رها و ایمن حس کنند؛ آرمان والائی است که انسان‌ها همواره در انتظار نیل به آن هستند، به طوری که از منظر امام علی (ع) امنیت به مثابه گواراترین نعمت، مایه رفاه زندگی و یکی از اهداف ذاتی و مأموریت‌های اساسی حکومت اسلامی می‌باشد (وائقی، ۱۳۸۰). از دیرباز، مفهوم امنیت به معنای اعم و از جنگ جهانی دوم به این طرف، مفهوم امنیت ملی به معنای اخص، به‌عنوان یکی از مفاهیم اساسی و بنیادی مورد بحث و کنکاش اندیشمندان اجتماعی و محققان علوم اجتماعی و سیاسی و به مثابه ابزار سیاسی در دست نخبگان سیاسی و نظامی دولت‌ها قرار داشته است. هر چند مفهوم امنیت مانند سایر مفاهیم اساسی و رایج در علوم انسانی نظیر صلح، عدالت و آزادی در معرض تفسیرها و تعبیرهای گوناگون بوده است، با این توصیف، در مقایسه با مفاهیم دیگر، دارای ادبیاتی فقیر و عقب افتاده و مفهومی نحیف و لاغر است و فاقد معنای روشن، واضح و مورد اجماع همگان می‌باشد، به طوری که بوزان (۱۳۷۸)، امنیت را مفهومی توسعه نیافته می‌داند که «دچار طاعون ابهام است»؛ بنابراین تعاریف مندرج در فرهنگ‌های لغات و تعاریف ارائه شده توسط صاحب‌نظران درباره مفهوم امنیت بر روی «احساس آزادی از ترس» و «احساس ایمنی» که ناظر بر امنیت مادی و روانی است، تأکید دارند و یا به عبارت دیگر، امنیت یک پدیده دوجوهی می‌باشد که از یک سو، به معنی «ایمنی در مقابل حمله، استواری و نفوذناپذیری، قابلیت اعتماد و اطمینان از عدم شکست و یا تسلیم و از سوی دیگر، به معنای عدم اضطراب از تشویش و خطر اشاره دارد. نکته‌ای که به این ارتباط باید یادآور شود این است که امنیت به مفهوم جامع و مطلق خود از دایره دستیابی کامل خارج می‌باشد. به دلیل آن که مجموعه بزرگی از تهدیدات، خطرات، تردیدها بر سرنوشت همه انسان‌ها سایه افکنده است که رفع تمام این تهدیدات و خطرات از توان انسان‌ها خارج می‌باشد. تلاش‌های که از طرف ارگان‌های مسئول دولتی و غیردولتی در راستای تأمین امنیت هم صورت می‌گیرد بر این مبنا استوار است که تا سرحد امکان بتوان امنیت را افزایش داد (بوزان، ۱۳۷۸: ۲۱).

امنیت دارای حوزه‌های مختلفی است و یکی از حوزه‌های مهم آن، امنیت ورزشی است که به معنی برگزاری رویدادها و مسابقات ورزشی به دور از هرگونه خطر و تهدید و دلهره است و مدیریت امنیت ورزشی، ماهیت و گستره امنیت ورزشی و مسائل تهدید کننده رویدادهای ورزشی مثل تروریسم، بلایای طبیعی و مسائل ازدحام جمعیت در

ورزش را مورد مطالعه و بررسی قرار می‌دهد (هال و همکاران، ۲۰۰۸). فرد (۲۰۰۴)، به نقل از گوردن و همکاران (۲۰۱۶)، امنیت در مجموعه‌های ورزشی را در ایجاد تفاهم‌نامه‌ها و قراردادهایی می‌داند که در حیطه‌های مختلفی از قبیل پیش‌بینی تدابیر پزشکی (اورژانس)، پیشگیری از حوادث برق‌گرفتگی (الکتریسیته)، برقراری ارتباط مناسب با نیروهای پلیس محلی، جلوگیری از بمب‌گذاری‌ها و تروریسم است. این موارد می‌توانند در حفظ جان افراد نقش مثبتی را ایفا کنند.

پیشینه پژوهش

سادات‌الحسینی (۱۳۸۹) پژوهشی را پیرامون درک تماشاچیان از مدیریت امنیت در ورزشگاه آزادی انجام داد. جامعه هدف این مطالعه تماشاچیان بودند که در ورزشگاه آزادی به منظور دیدن مسابقات فوتبال حضور یافته بودند. نتایج این بررسی نشان داد که مسیر مراجعه تماشاچیان به ورزشگاه، کنترل موجود در پارکینگ و اطراف ورزشگاه و کنترل و بازرسی‌های موجود در ورودی ورزشگاه در سطح مطلوبی قرار دارد. اطلاع‌رسانی و آگاهی از اشیاء ممنوعه و کارت ایمنی و همچنین میزان مراقبت‌ها و تجهیزات اورژانس موجود در ورزشگاه در سطح کم یا نامطلوب قرار داشت. کنترل جمعیت در رویداد نیز در سطح خیلی خوب قرار داشت. همچنین مشخص شد که تفاوت معناداری بین دیدگاه دو گروه تماشاچیان و مسئولان برگزاری مسابقات در ارتباط با اطلاع‌رسانی و آگاهی از اشیاء ممنوعه و نکات ایمنی وجود دارد. افزون بر این، مشخص شد که تماشاچیان معتقدند اطلاع‌رسانی و آگاهی از اشیاء ممنوعه و نکات ایمنی برای حضور در ورزشگاه نامطلوب بوده است؛ در حالی که مدیران و مسئولین برگزاری معتقدند که اطلاع‌رسانی و آگاهی از اشیاء ممنوعه و نکات ایمنی در سطح مطلوبی قرار دارد.

همتی‌نژاد و همکاران (۱۳۹۴)، در پژوهشی با عنوان «عوامل مؤثر بر امنیت ورزشگاه» گزارش کردند که زیرساخت‌ها بر تأمین امنیت مکان‌های نام برده مؤثر است. در ادامه، همتی‌نژاد و همکاران (۱۳۹۵)، اولویت‌بندی عوامل مؤثر بر امنیت ورزشگاه‌های فوتبال ایران را با استفاده از روش تحلیل سلسله‌مراتبی بررسی کردند. در بخش کیفی پژوهش، عامل‌های اصلی مؤثر بر امنیت ورزشگاه‌های فوتبال ایران طی دوازده مصاحبه نیمه‌ساختاریافته با کارشناسان شناسایی شد. در بخش کمی نیز هفده کارشناس،

پرسشنامه‌های AHP را تکمیل کرده و عامل‌های اصلی شناسایی شده در بخش کیفی پژوهش را به صورت دوجه‌دو مقایسه کردند. چهار عامل زیرساختار، حفاظت فیزیکی ورزشگاه، برنامه‌ریزی و مدیریت مسابقه و نیز پرسنل و کارکنان به‌عنوان مهم‌ترین عامل‌های مؤثر بر امنیت ورزشگاه‌ها شناسایی شدند. نتایج تحلیل سلسله‌مراتبی نشان داد عامل زیرساختار با وزن ۰/۴۶۰ بیشترین نقش را در امنیت ورزشگاه‌های فوتبال ایران دارد. عامل‌های حفاظت فیزیکی ورزشگاه، برنامه‌ریزی و مدیریت مسابقه و نیز پرسنل و کارکنان به‌ترتیب، با اوزان ۰/۲۰۴، ۰/۱۷۳ و ۰/۱۶۲ در اولویت‌های بعدی قرار گرفتند. می‌توان گفت عوامل متعددی بر ارتقای سطوح امنیت ورزشگاه‌های فوتبال تأثیر دارند، اما بر اساس یافته‌های این پژوهش سرمایه‌گذاری روی زیرساخت‌ها و به‌ویژه طراحی و ساخت ورزشگاه و نیز فناوری به‌عنوان عوامل بسیار مهم و ضروری شناسایی شد که به‌منظور بهبود امنیت ورزشگاه‌های فوتبال ایران باید به آنها توجه شود.

ابراهیم‌زاده و همکاران (۱۳۹۲)، پژوهشی با هدف بررسی احساس امنیت شهروندان زاهدان با تأکید بر عملکرد پلیس انجام داده‌اند. نتایج پژوهش نشان داد که بین نگرش به فعالیت‌های اجتماعی پلیس و میزان احساس امنیت شهروندان رابطه معناداری وجود دارد؛ اما بین سن و احساس امنیت شهروندان تفاوت معناداری وجود نداشته و بین نگرش به رفتار حرف‌های پلیس و میزان احساس امنیت شهروندان رابطه معناداری وجود ندارد.

ابراهیم و همکاران^۱ (۲۰۱۵) پژوهشی را با عنوان «عوامل تعیین‌کننده امنیت در محل برگزاری مسابقات ورزشی در ایلات کورا» انجام دادند. جامعه هدف این پژوهش را تماشاگران تشکیل می‌دادند. نتایج این مطالعه حاکی از آن بود که در دسترس بودن ابزارهای امنیتی به‌طور چشمگیری در بهبود امنیت در محل برگزاری مسابقات ورزشی نقش ندارد. به علاوه، در دسترس بودن پرسنل امنیتی و رفتار تماشاگران تأثیر منفی بر امنیت ندارد. همچنین، این پژوهش اشاره به این می‌کند که در دسترس بودن و نصب ابزارهای امنیتی کاربردی و راهبردی اطراف ورزشگاه و وجود پرسنل امنیتی در نزدیکی محل‌های مذکور میزان امنیت مسابقات ورزشی را افزایش می‌دهد.

1 Ibrahim et al

هال و همکاران^۲ (۲۰۰۷)، در پژوهشی با عنوان «درک تماشاچیان از مدیریت امنیت در مسابقات ناسکار» نشان دادند که ۵۲ درصد از تماشاچیان اعلام کردند که آن‌ها هیچگونه نگرانی درباره امنیت بازی‌ها ندارند و همچنین نتایج نشان داد که تنها ۴۷ درصد از تماشاچیان می‌دانستند که در یک مسابقه کجا و چگونه باید به دنبال مراقبت‌های اورژانس بگردند.

میلر و همکاران^۳ (۲۰۰۸)، در پژوهشی پیرامون درک تماشاچیان از امنیت مسابقات سوپر جام بعد از حمله ۱۱ سپتامبر به این نتیجه می‌رسند که بیشتر ورزشگاه‌ها، امور امنیتی را به‌خصوص در ورودها رعایت نمی‌کنند. در نتیجه، یکی از راه‌های افزایش امنیت را استفاده از دوربین‌های مداربسته در داخل و اطراف ورزشگاه برای کنترل جمعیت می‌دانند. اکثریت پاسخ‌دهندگان این مطالعه معتقد بودند که حریم خصوصی آن‌ها نه با جستجوی بدنی و نه با استفاده از دوربین‌های مداربسته به خطر نخواهد افتاد.

فینچ و همکاران^۴ (۲۰۱۱)، پژوهشی را پیرامون تسهیل موانع ایمنی در سطح ملی بررسی کردند. نتایج این پژوهش نشان داد که برای تحقیق این هدف باید برنامه‌های پیشگیری پیاده‌سازی شود، زیرساخت‌ها و امکانات مورد نیاز فراهم و در نهایت، شرایط مرتبط با بحث ایمنی تجزیه و تحلیل شود.

مرلوس، همپتون و مانو^۵ (۲۰۱۱)، پژوهشی را با عنوان «ایمنی استادیوم‌های ورزشی» انجام دادند. نتایج این پژوهش حاکی از آن بود که خطر ایمنی ناشی از تماشاگران ایستاده، سقوط صندلی و گاردریل و ممانعت از دسترسی به اورژانس ایمنی تماشاگر را تحت تأثیر منفی قرار می‌دهد.

باک، جانسون و تیمپکا^۶ (۲۰۱۲)، در پژوهشی که هدف از آن بررسی نقش برنامه‌های بهداشتی در ارتقاء ایمنی و سیاست‌های آن بود به این نتیجه دست یافتند که برنامه‌های مذکور می‌توانند اثربخشی شیوه‌های ایمنی را در فضاهای ورزشی افزایش دهند.

2-Hallet et al

3- Miller et al

4-Finch et al

5-Melrose, Hampton & Manu

6-BackeJanson & Timpka

ابراهیم و همکاران^۷ (۲۰۱۵)، پژوهشی را پیرامون عوامل تعیین‌کننده امنیت در محل برگزاری مسابقات ورزشی در ایلات کاورا بررسی کردند. جامعه هدف این پژوهش را تماشاگران تشکیل می‌دادند. نتایج این مطالعه حاکی از آن بود که در دسترس بودن ابزارهای امنیتی به‌طور چشمگیری در بهبود امنیت در محل برگزاری مسابقات ورزشی نقش ندارد. به علاوه، در دسترس بودن پرسنل امنیتی و رفتار تماشاگران تأثیر منفی بر امنیت ندارد. همچنین، این پژوهش اشاره به این می‌کند که در دسترس بودن و نصب ابزارهای امنیتی کاربردی و راهبردی اطراف ورزشگاه و وجود پرسنل امنیتی در نزدیکی محل‌های مذکور میزان امنیت مسابقات ورزشی آر افزایش می‌دهد.

روش‌شناسی

پژوهش حاضر از نوع ترکیبی بود. در بخش کیفی تحقیق، جامعه آماری این پژوهش را صاحب‌نظران (اساتید مدیریت ورزشی و کارشناس‌های نیروهای حفظ امنیت) تشکیل می‌دادند. شیوه نمونه‌گیری، هدفمند بود و معیار اشباع نظری در این روش به تعداد مصاحبه‌ها (تعداد ۱۷ مصاحبه) پایان داد. نحوه گزینش نمونه در فن نمونه‌گیری هدفمند از نوع گلوله‌برفی/ شبکه‌ای بود. ابزار گردآوری اطلاعات در این پژوهش، مصاحبه نیمه‌ساخت‌یافته بود. سؤالاتی که در حین مصاحبه طرح شد بر اساس مدل پارادایمی نظریه داده‌بنیاد بود. در این پژوهش برای بررسی روایی و پایایی تحقیق از معیارهای گوبا و لینکلن^۸ (۱۹۸۹: ۲۳۴) استفاده شد؛ به هنگام کدگذاری، بازبینی انجام شد؛ طبقه‌بندی یا تأیید نتایج با مراجعه به آزمودنی‌ها انجام گرفت؛ تأیید همکاران پژوهش از جمله استاد راهنما گرفته شد؛ تحلیل موارد کیفی انجام گرفت و مورد ارجاع کفایت لازم را داشتند. مدت زمان هر مصاحبه بین ۴۰ تا ۵۰ دقیقه بود. نکاتی که در روند انجام مصاحبه مطرح می‌شد یادداشت می‌شد تا گاه با مرور چند باره گفتگوها، تحلیل و بررسی دقیق‌تری نسبت به دیدگاه‌های طرح شده مصاحبه‌شوندگان انجام شود. در حین مصاحبه، افراد سؤال‌ها و یا ابهام‌های احتمالی خود را در مورد سؤال‌های مصاحبه و منظور دقیق پژوهشگر مطرح می‌کردند که پژوهشگر جواب مناسب را جهت رفع ابهامات ارائه می‌کرد و مصاحبه ادامه پیدا می‌کرد. علاوه بر این، در بخش کمی

7-Ibrahimet al

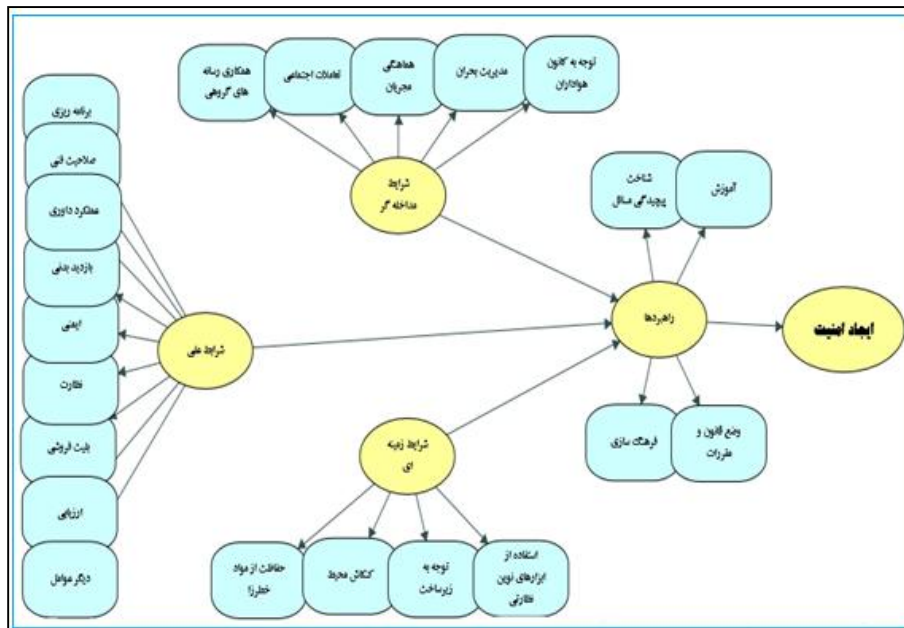
8- Guba & Lincoln

پژوهش، پس از استنتاج عوامل و معرف‌ها در بخش کیفی پژوهش و ساخت پرسشنامه امنیت، از اساتید مدیریت ورزشی و کارشناس‌های نیروهای حفظ امنیت که پیش‌تر در مطالعه شرکت کرده بودند، تقاضا شد تا نسبت به اهمیت مقوله‌ها نظر دهند. لازم به ذکر است، پرسشنامه طرح‌ریزی شده مقوله‌ها را به صورت دوبه‌دو با هم مقایسه می‌کرد و نوع ارزش‌گذاری آن بر اساس ۱ تا ۹ بود. همچنین، در این مرحله برای تجزیه و تحلیل داده‌های گردآوری شده از نرم‌افزار Expert Choice و در ادامه، از تحلیل سلسله‌مراتبی استفاده شد.

یافته‌های پژوهش

یافته‌های بخش کیفی پژوهش نشان داد شرایط علی، شرایط زمینه‌ای/ محیطی، شرایط مداخله‌گر و راهبردها، چهار عامل اصلی مؤثر بر امنیت مسابقات لیگ برتر فوتبال ایران است (شکل شماره ۱). برای عامل زمینه‌ای، ۴ عامل فرعی به‌نام‌های استفاده از ابزارهای نوین نظارتی- توجه به زیرساخت‌ها، کنکاش محیط و حفاظت از مواد خطرزا شناسایی شد. در مرحله دوم پژوهش، داده‌های کمی در قالب پرسشنامه تحلیل سلسله‌مراتبی جمع‌آوری شده و بر اساس فرایند تحلیل سلسله‌مراتبی جهت تعیین اولویت عامل‌ها تجزیه و تحلیل شد.

شکل ۱: کدگذاری عوامل زمینه‌ای مؤثر بر امنیت مسابقات لیگ برتر فوتبال ایران

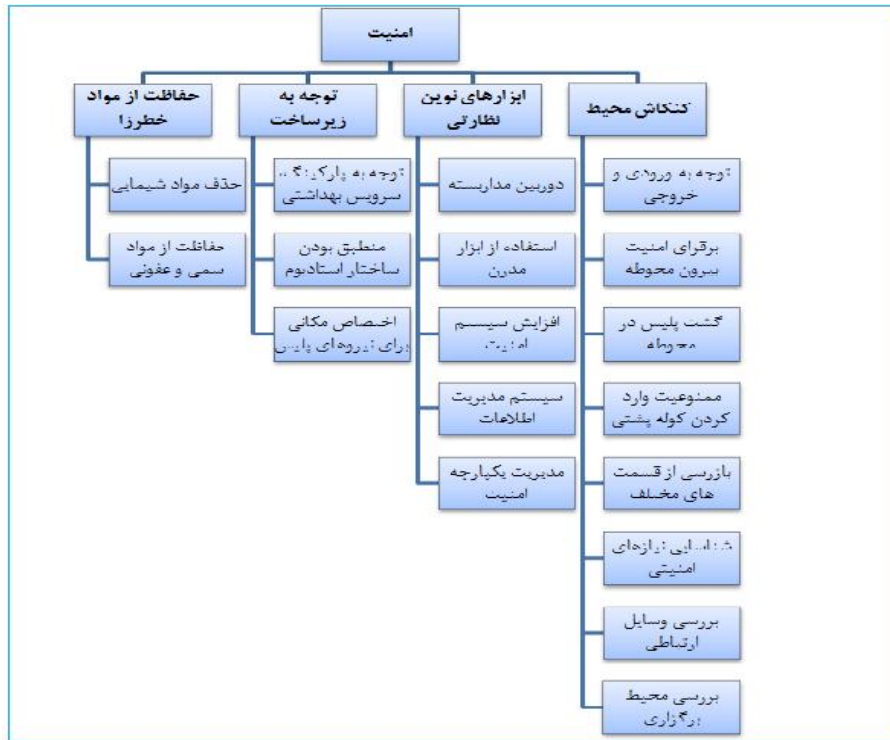
یکی از این عوامل زمینه‌ای، توجه به زیرساخت است. بر اساس نتایج این تحقیق، زیرساخت‌ها یا وضعیت ورزشگاه‌ها مؤثر بر امنیت آن‌ها می‌باشد. همچنین، با این نتیجه که عامل زیرساخت نیز در کنار دیگر عوامل زمینه‌ای ارجحیتی نسبت به هم ندارند، ناهمخوان است؛ چرا که تحقیق نام‌برده گزارش کرد که زیرساخت‌ها مهم‌ترین عامل مؤثر بر امنیت ورزشگاه‌های فوتبال ایران است. به بیانی دیگر، زیرساخت‌ها بیشترین سهم را در تبیین امنیت مسابقات فوتبال دارند و در برنامه‌ریزی‌های آتی بایستی به این مسئله توجه ویژه شود. از جمله دلایلی که احتمال می‌رود موجب شکل‌گیری این ناهمخوانی شده باشد، اول اینکه، تفاوت عامل‌هایی است که برای توضیح امنیت مسابقات ورزشی فوتبال لحاظ شده است و دوم نیز، به رویکرد تحقیق بر می‌گردد.

کنکاش محیط، عامل دیگری بود که از دسته عوامل زمینه‌ای بر تأمین امنیت مسابقات لیگ برتر فوتبال نقش داشت. کنکاش محیط به اقدامات حفاظتی مختلف جهت محافظت از ورزشگاه‌های فوتبال، ساختمان‌ها، اماکن و تجهیزات آن‌ها در برابر عملیات تخریب و خرابکاری اطلاق می‌شود و متشکل از عامل‌های فرعی کنترل ورودی و

خروجی، برقرای امنیت بیرون محوطه ورزشگاه، گشت پلیس قبل، حین و پایان مسابقه و ... می‌باشد. نتایج نشان می‌دهد کنکاش محیط نیز به اندازه عامل توجه به زیرساخت در توضیح امنیت مسابقات لیگ برتر فوتبال مهم است، یا به عبارتی دیگر، نقش مؤثری در تأمین امنیت مسابقات نام برده دارد. با این حال، این سازه زمانی شکل می‌گیرد که معرف‌های آن در کنار هم قرار داشته باشند و با هم مورد بررسی قرار گیرند. از جمله این معرف‌ها می‌توان به کنترل ورودی و خروجی‌ها اشاره کرد.

همچنین، استفاده از ابزارهای نوین نظارتی در توضیح امنیت مسابقات فوتبال نقش دارد. اهمیت استفاده از ابزارهای نوین نظارتی به اندازه‌ای است که در طول دو دهه گذشته این سؤال در ذهن بسیاری از کاربران سیستم‌های نظارت تصویری به‌وجود آمده است که چگونه تا پیش از این، از این سیستم استفاده نمی‌کردند. با استفاده از این فن تا حد به‌سزایی تأمین امنیت در ورزشگاه‌ای فوتبال ایجاد می‌شود. یکی از کاربردی‌ترین روش‌ها در این عامل، استفاده از دوربین‌های مداربسته در محیط خارج و داخل ورزشگاه و جاهایی است که بیشتر احتمال می‌رود با مسائل امنیتی در ارتباط هستند. اگر سیستم‌های امنیتی در محیط نصب شده باشد یا به وسیله هشدار یا ضبط تصاویر این امکان را به ما می‌دهد تا بدون صرف نیرو و توان انسانی از وقوع چنین مواردی پیشگیری کنیم. حفاظت از مواد خطرناک نیز از جمله عوامل زمینه‌ای بود که در ایجاد امنیت مؤثر تشخیص داده شد.

شکل ۲: درخت سلسله‌مراتبی عامل‌ها و زیرعامل‌های زمینه‌ای مؤثر بر امنیت مسابقات لیگ برتر فوتبال ایران درخت سلسله‌مراتبی ارائه شده در شکل شماره (۲)، چهار عامل اصلی به همراه همه عامل‌های فرعی مربوط به آن‌ها ارائه شده است؛ اما هدف این پژوهش فقط اولویت‌بندی عامل‌های اصلی (سطح دوم نمودار در شکل ۲) بود و عامل‌های فرعی وارد فرایند تحلیل سلسله‌مراتبی نشدند؛ بنابراین می‌توان گفت درخت سلسله‌مراتبی پژوهش حاضر فقط شامل بخش امنیت مسابقات لیگ برتر فوتبال ایران به‌عنوان هدف و عامل‌های استفاده از ابزارهای نوین نظارتی- توجه به زیر ساخت‌ها، کنکاش محیط و حفاظت از مواد خطرناک به‌عنوان شاخص است (شکل ۲).

جدول ۱: مقایسه زوجی عوامل علی، زمینه‌ای و بازدارنده

متغیر	ابزارهای نوین نظارتی	کنکاش محیط	حفاظت از مواد خطرناک	توجه به زیرساخت
ابزارهای نوین نظارتی	۱	۱/۲۳۵	۱/۱۱۶	۱/۱۸۹
کنکاش محیط		۱	۱/۴۰۲	۱/۴۸۶

۱/۵۲۶	۱	حفاظت از مواد خطرناک
۱		توجه به زیرساخت

با استناد به نتایج جدول شماره (۲)، توجه به زیرساخت‌ها با ارزش ۰/۳۱۶ نسبت به ابزارهای نوین نظارتی با ارزش ۰/۲۳۰، کنکاش محیط با ارزش ۰/۲۵۶ و حفاظت از مواد خطرناک با ارزش ۰/۱۹۷ ارجحیت بیشتری دارد. علاوه بر این، نرخ سازگاری در قضاوت‌ها کمتر از ۰/۱ بود؛ بنابراین ماتریس مقایسه زوجی مربوط به ماتریس تجمیع نظرهای صاحب‌نظران کاملاً سازگار بود؛ لذا نتایج حاصل از اولویت‌بندی مقایسه‌های انجام شده قابل اعتماد است. علاوه بر این، به لحاظ رتبه‌بندی عامل‌های کنکاش محیط، ابزارهای نوین نظارتی و حفاظت از مواد خطرناک در رتبه‌های بعدی قرار داشتند.

جدول ۲: مقایسه زوجی عوامل علی، زمینه‌ای و بازدارنده بر اساس ارجحیت و ارزش

معیار	ابزارهای نوین نظارتی	کنکاش محیط	حفاظت از مواد خطرناک	توجه به زیرساخت
ارزش	۰/۲۳۰	۰/۲۵۶	۰/۱۹۷	۰/۳۱۶
اولویت	۳	۲	۴	۱

نرخ سازگاری = ۰/۰۰۷

بحث و نتیجه‌گیری

این مطالعه با هدف اولویت‌بندی عوامل زمینه‌ای مؤثر بر تأمین امنیت مسابقات لیگ برتر فوتبال ایران با رویکرد تحلیل سلسله‌مراتبی انجام شد. عوامل زمینه‌ای یک‌سری خصوصیات ویژه است که به پدیده‌ای دلالت می‌کند (استراوس و کوربین، ۲۰۰۸)؛ و در این پژوهش حاکی از وجود ۴ عامل اصلی به نام‌های توجه به زیرساخت، کنکاش محیط، استفاده از ابزارهای نوین نظارتی و حفاظت از مواد خطرناک می‌باشد. شایان ذکر است، پس از تجزیه و تحلیل یافته‌ها مشخص شد که توجه به زیرساخت‌ها با ارزش ۰/۳۱۶ نسبت به ابزارهای نوین نظارتی با ارزش ۰/۲۳۰، کنکاش محیط با ارزش ۰/۲۵۶ و حفاظت از مواد خطرناک با ارزش ۰/۱۹۷ ارجحیت بیشتری دارد. در واقع، زیرساخت مهم‌ترین عامل در بین عوامل زمینه‌ای تشخیص داده شد. بنا بر اعلام فدارسیون بین‌المللی فوتبال (فیفا)، ورزشگاه‌های فوتبال در بسیاری از کشورها از حداقل استانداردهای امنیتی برخوردار هستند. در واقع، معیار اساسی امنیت در ورزشگاه‌های

بسیاری از کشورهای دنیا نادیده گرفته شده است (خبرگزاری ایرنا، ۲۴ اسفند ۱۳۸۴). این یافته با نتیجه تحقیق هم‌تی‌نژاد و همکاران (۱۳۹۴) همخوان است. بر اساس نتایج این تحقیق، زیرساخت‌ها یا وضعیت ورزشگاه‌ها مؤثر بر امنیت آن‌ها می‌باشد. همچنین نتایج تحقیق هم‌تی‌نژاد و همکاران (۱۳۹۵)، در تأیید اینکه عامل زیرساخت یکی از عوامل مؤثر در توضیح امنیت مسابقات ورزشی فوتبال است، با یافته‌های این پژوهش همخوان است؛ همچنین با این نتیجه که عامل زیرساخت نیز در کنار دیگر عوامل زمینه‌ای ارجحیتی نسبت به هم دارند، همخوان است؛ چرا که تحقیق نام برده گزارش کرد که زیرساخت‌ها مهم‌ترین عامل مؤثر بر امنیت ورزشگاه‌های فوتبال ایران است. به بیانی دیگر، زیرساخت‌ها بیشترین سهم را تبیین امنیت مسابقات فوتبال دارند و در برنامه‌ریزی‌های آتی بایستی به این مسئله توجه ویژه شود. از جمله دلایلی که احتمال می‌رود موجب شکل‌گیری این همخوانی شده باشد، اول اینکه، شباهت عامل‌هایی است که برای توضیح امنیت مسابقات ورزشی فوتبال لحاظ شده است و دوم نیز، به رویکرد تحقیق بر می‌گردد. رویکرد تحقیق هم‌تی‌نژاد و همکاران (۱۳۹۵)، تحلیل سلسله‌مراتبی بود و رویکرد تحقیق حاضر نیز چنین رهیافتی بود. شاید شباهت این دو رویکرد به لحاظ روش‌شناختی سبب همسانی نتایج شده باشد؛ چرا که مبنای تجزیه و تحلیل این دو روش همسان است. به عقیده الهی و پورآقایی اردکانی (۱۳۸۳)، رعایت ساخت‌وساز در ورزشگاه‌ها، جهت بالا بردن ایمنی و امنیت آن‌ها و پیشگیری از وقوع بحران‌های ورزشی حائز اهمیت است؛ چرا که ساختار نامناسب ورزشگاه باعث نارضایتی و بروز واکنش‌های رفتاری نامناسب از جانب تماشاگران می‌شود و از این جهت احتمال می‌رود ناامنی ایجاد شود. کنکاش محیط، عامل دیگری بود که از دسته عوامل زمینه‌ای بر تأمین امنیت مسابقات لیگ‌برتر فوتبال جایگاه دوم را داشت. این یافته با نتیجه تحقیق نادریان جهرمی و همکاران (۱۳۹۲) همخوان است. کنکاش محیط به اقدامات حفاظتی مختلف جهت محافظت از ورزشگاه‌های فوتبال، ساختمان‌ها، اماکن و تجهیزات آن‌ها در برابر عملیات تخریب و خرابکاری اطلاق می‌شود و متشکل از عامل‌های فرعی کنترل ورودی و خروجی، برق‌رایی امنیت بیرون محوطه ورزشگاه، گشت پلیس قبل، حین و پایان مسابقه و ... می‌باشد. نتایج نشان می‌دهد کنکاش محیط نیز به اندازه عامل توجه به زیرساخت در توضیح امنیت مسابقات لیگ برتر فوتبال مهم است، یا به عبارتی دیگر

نقش مؤثری در تأمین امنیت مسابقات نام برده دارد. با این حال این سازه زمانی شکل می‌گیرد که معرف‌های آن در کنار هم قرار داشته باشند و با هم مورد بررسی قرار گیرند. از جمله این معرف‌ها می‌توان به کنترل ورودی و خروجی‌ها اشاره کرد. در مورد کنترل ورودی‌های ورزشگاه، الهی و پورآقایی اردکانی (۱۳۸۳)، ضمن اشاره به اهمیت تفتیش بدنی تماشاگران در بدو ورود به ورزشگاه، وضعیت آن را در ورزشگاه‌های ایران نامناسب ارزیابی کردند. در مقابل، سادات الحسینی (۱۳۹۳)، در تحقیق خود با بررسی دیدگاه تماشاچیان و مسئولان برگزاری مسابقات فوتبال در خصوص مدیریت امنیت در استادیوم آزادی ایران به این نتیجه رسید که در روز برگزاری مسابقه در این ورزشگاه، کنترل‌های موجود در پارکینگ و اطراف ورزشگاه و نیز کنترل و بازرسی‌های موجود در ورودی ورزشگاه وضعیت مطلوبی دارند. همچنین، استفاده از ابزارهای نوین نظارتی در توضیح امنیت مسابقات فوتبال نقش دارد. این یافته با نتیجه تحقیق رابرت (۲۰۰۴) همخوان است. اهمیت استفاده از ابزارهای نوین نظارتی به اندازه‌ای است که در طول دو دهه گذشته این سؤال در ذهن بسیاری از کاربران سیستم‌های نظارت تصویری به وجود آمده است که چگونه تا پیش از این، از این سیستم استفاده نمی‌کردند. با استفاده از این فن تا حد به‌سزایی تأمین امنیت در ورزشگاه‌های فوتبال ایجاد می‌شود. یکی از کاربردی‌ترین روش‌ها در این عامل، استفاده از دوربین‌های مداربسته در محیط خارج و داخل ورزشگاه و جاهایی است که بیشتر احتمال می‌رود با مسائل امنیتی در ارتباط هستند. اگر سیستم‌های امنیتی در محیط نصب شده باشد یا به وسیله هشدار یا ضبط تصاویر این امکان را به ما می‌دهد تا بدون صرف نیرو و توان انسانی از وقوع چنین مواردی پیشگیری کنیم. رابرت (۲۰۰۴) معتقد است این نوع شیوه حفظ امنیت به‌طور فزاینده‌ای در حال رشد است. به‌طوری که در جریان بازی‌های المپیک ۲۰۰۴ آتن ۱/۸۰۰ عدد دوربین مداربسته برای پوشش محل برگزاری این مسابقات استفاده شد (ساماتا، ۲۰۰۷). حفاظت از مواد خطرناک نیز از جمله عوامل زمینه‌ای بود که در ایجاد امنیت مؤثر تشخیص داده شد. این یافته با نتیجه پژوهش همتی‌نژاد و همکاران (۱۳۹۵)، سی‌اسلک (۲۰۰۹) و هال (۲۰۰۶) همخوان است. سی‌اسلک (۲۰۰۹)، علی‌رغم اشاره به اهمیت تجهیزات تشخیص مواد بیولوژیکی، شیمیایی و مواد رادیو الکتیویته

جهت ارتقای امنیت ورزشگاه‌ها استفاده از این راهکارها را در ورزشگاه‌های فوتبال استرالیا به دلیل محدودیت منابع ضعیف ارزیابی کرده است.

منابع

- ابراهیم‌زاده، عیسی؛ یاری، منیره؛ فراهانی، راضیه؛ صحرائی، احمد (۱۳۹۲). «احساس امنیت شهروندان و عملکرد پلیس (مورد مطالعه: شهر زاهدان)». فصلنامه انتظام اجتماعی، سال پنجم، شماره اول، صص ۳۵-۷.
- الهی، علیرضا؛ پورآقایی اردکانی، زهرا (۱۳۸۳). «بررسی وضعیت استادیوم‌های فوتبال کشور در مقایسه با استانداردهای اروپایی». حرکت، دوره نوزدهم، صص: ۶۳-۷۹.
- بوازن، باری (۱۳۷۸)، «مردم، دولت‌ها و هراس». (ترجمه پژوهشکده مطالعات راهبردی)، تهران: پژوهشکده مطالعات راهبردی.
- خبرگزاری ایرنا (خبرگزاری جمهوری اسلامی ایران). (۱۳۸۴). چهارشنبه ۲۴ اسفند.
- رضایی، محمدرضا (۱۳۹۶). «طراحی مدل تأمین امنیت مسابقات لیگ برتر فوتبال ایران». (رساله دکتری انتشار نیافته)، دانشکده تربیت‌بدنی، دانشگاه تهران.
- سادات الحسینی، مهدی (۱۳۸۹). «درک تماشاچیان فوتبال از مدیریت امنیت در ورزشگاه آزادی». (پایان‌نامه کارشناسی ارشد)، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه پیام نور تهران.
- نادریان جهرمی، مسعود؛ پورسلطانی زرنندی، حسین؛ روحانی، الهام (۱۳۹۲). «شناسایی شاخص‌ها و استانداردهای ایمنی سالن‌ها و اماکن ورزشی». نشریه مدیریت ورزشی، دوره پنجم، شماره سوم، صص: ۲۱-۳۶.
- همتی‌نژاد، مهرعلی؛ تیلور، تریسی؛ قلی‌زاده، محمد سحن؛ فرجی، رسول (۱۳۹۵). «اولویت‌بندی عوامل مؤثر بر امنیت ورزشگاه‌های فوتبال ایران با استفاده از روش تحلیل سلسله‌مراتبی». دوره هشتم، شماره اول، صص: ۶۹-۸۵.
- همتی‌نژاد، مهرعلی؛ قلی‌زاده، محمد حسن؛ تریسی، تیلور؛ فرجی، رسول (۱۳۹۴). «نقش مدیریت و برنامه‌ریزی مسابقات فوتبال در امنیت ورزشگاه‌ها». دوفصلنامه مدیریت و توسعه، سال سوم، شماره دوم، پیاپی ۷، صص: ۱-۱۵.
- Backe, S., Janson, S., & Timpka, T. (2012). Governance and implementation of sports safety practices by municipal offices in Swedish communities. *Int J InjContrSafPromot*, 19(2), 163-169. <http://doi.org/10.1080/17457300.2011.635212>.
- Brzezinski, Z. (2010). *Out of control: Global turmoil on the eve of the 21st century*. Simon and Schuster.
- Cieslak, T. J. (2009). Match Day security at Australian Sport Stadia: A case study of eight venues. *Event Management*, 13(1), 43-52.

- Finch, C. F., Gabbe, B. J., Lloyd, D. G., Cook, J., Young, W., Nicholson, M., Doyle, T. L. a. (2011). Towards a national sports safety strategy: addressing facilitators and barriers towards safety guideline uptake. *Injury Prevention: Journal of the International Society for Child and Adolescent Injury Prevention*, 17(3), e4. <http://doi.org/10.1136/ip.2010.031385>.
- Gordon, K. O., Czekanski, W. A., & DeMeo, J. A. (2016). Assessing the Influence of Sport Security Operations on the Guest Experience: Using the Delphi Method to Understand Practitioner Perspectives. *Journal of Sport Safety and Security*, 1(1), 2.
- Guba, E. G., & Lincoln, Y. S. (1989). *Fourth generation evaluation*. Sage.
- Hall, S. (2006). Effective security management of university sport venues. *Sport Journal*, 9(4), 1-10.
- Hall, S. (2010). An Examination of British Sport Security Strategies, Legislation, and Risk Management Practices: Lessons Learned from the English Football League. *The Sport Journal*, 13(2), 1-7.
- Hall, S., Cooper, W., Marciani, L., & McGee, J. (2012). Security management for sports and special events: An interagency approach to creating safe facilities. *Human Kinetics*.
- Hall, S., Marciani, L., Cooper, W. E., & Rolen, R. (2007). Securing collegiate sport stadiums in the 21st century: Think security, enhance safety.
- Hall, Stacey, Lou Marciani, and Walter Cooper (2008), *Sport Venue Security: Planning and Preparedness for Terrorist- Related Incidents*, the *SMART Journal*, Vol. 9, pp: 6-16.
- Ibrahim, t. o., Ojo, a. v., Ibrahim, m. o., & Ibrahim, t. (2015). Factors determining sport venue security at the kwara state stadium complex Ilorin, kwara state. *Ilorin Journal of Education*, (34), 65-74.
- Lhotsky, G. J., Jackson, E., & Kent, A. (2006). An analysis of risk management at NCAA division IA Football stadiums.
- Lipton, E. (2005). US report lists possibilities for terrorist attacks and likely toll. *New York Times*, 16.
- Lucenko, L. K. (1997). Spectator safety management in baseball/softball. Paper presented at the International Symposium on Safety in Baseball/Softball.
- Melrose, A., Hampton, P., & Manu, P. (2011). Safety at sports stadia. In *Procedia Engineering* (Vol. 14, pp. 2205-2211). <http://doi.org/10.1016/j.proeng.2011.07.277>.
- Miller, J., Veltri, F., & Gillentine, A. (2008). Spectator perception of security at the Super Bowl after 9/11: Implications for sport facility managers. *Smart Journal*, 4(2), 16-25.
- Roberts, S. (2004). Athens security: seeing doesn't believe. *New York Times*, August, 13.

- Samatas, M. (2007). Security and Surveillance in the Athens 2004 Olympics Some Lessons From a Troubled Story. *International Criminal Justice Review*, 17(3), 220-238.
- Strauss, A., & Corbin, J. (2008). *Basics of Qualitative Research: Grounded Theory*. Sage.